

Archeologische Werkgroep Leidschendam-Voorburg

Jaarverslag 2005

Programma activiteiten 2006 en 2007

Het bestuur van de vereniging AWLV is sinds de algemene ledenvergadering van 22 maart 2006 als volgt samengesteld:

dhr. C.A. van der Brugge	voorzitter
dhr. mr. R.L. Hirschel	secretaris
mevr. J. Hees	penningmeester veldwerkleider
mevr. drs. A.E. Oostdijk	coördinator public relations
mevr. T. Kiers	algemeen

(informatie over dit verslag is verkrijgbaar bij de secretaris)

I. ALGEMEEN

Het jaar 2005 is voor de vereniging iets minder druk en overzichtelijker geweest dan het voorgaande jaar. Het veldwerk heeft zich vooral geconcentreerd op en rond Forum Hadriani. Voor de vondstverwerking geldt eigenlijk hetzelfde. Het ledenaantal is daarbij licht gestegen. De in 2003 ingezette verbetering van de financiële situatie zette ook dit jaar nog door.

Bij het bestuur trad in het laatste kwartaal van het jaar voorzitter Bram van den Band onverwacht af. Hij kon zich niet meer vinden in de door de meerderheid van het bestuur tot op dat moment voorgestane beleidslijn, met name die rond de (mate van) samenwerking met de beroepsarcheologen van BAAC BV op Forum Hadriani. Zijn functie werd gedurende de laatste maanden waargenomen door de vice-voorzitter, Toine van Wieringen. Het vinden van een opvolger is geen sinecure gebleken, maar kon uiteindelijk worden gerealiseerd in de maand maart van het volgende verslagjaar, d.w.z. in 2006.

De huisvesting is op orde. De lekkages van het plafond zijn nog steeds een plaag, maar de financiële voorziening voor tegenvallers (die sinds eind 2003 € 6.500,= bedraagt) behoefde tot op heden nog niet te worden aangesproken.

Bij de vondstverwerking is dit jaar voornamelijk gewerkt aan het sorteren en inventariseren van het samen met BAAC BV op Forum Hadriani geborgen vondstmateriaal.

Bij het veldwerk kan het jaar overzichtelijk worden genoemd: zoals al aangegeven heeft het zich vooral geconcentreerd op en rond Forum Hadriani.

Voor de activiteiten in 2006 en 2007 zal de aandacht van de AWLV vooral worden gericht op het verder versterken van de voorlichting en educatie. Een belangrijke peilers is de nu dan toch naderbij snellende publicatie van “het” boek over Forum Hadriani.

Alles overziend ziet het bestuur de nabije toekomst met veel vertrouwen tegemoet.

II. DE ARCHEOLOGISCHE KERNACTIVITEITEN

1. Onderzoek en begeleiding in het veld

Algemeen

In 2005 beleefden wij weer eens een overzichtelijk veldwerkjaar. Dat veldwerk werd vooral gekenmerkt door de samenwerking met de beroepsarcheologen van BAAC op Forum Hadriani. De activiteiten 1 en 2 (zie de tabel hieronder) werden zelfstandig uitgevoerd.

	Locatie	Aanleiding	Zelfstandige AWLV-actie	Ondersteuning van contractarcheologen
1	Forum Hadriani	Ingraven van een septic tank	Waarneming	
2	Veursestraatweg 118	Aanleg insteekhaven	Begeleiding	
3	Forum Hadriani	Nieuwbouw appartementcomplexen		Opgraving

1. Waarneming Informatiecentrum (Nieuw Hadriani), Forum Hadriani

Op 7 februari 2005 heeft de AWLV op verzoek van de ROB een waarneming verricht bij de graafwerkzaamheden voor een septic tank ten behoeve van het plaatsen van een informatiecentrum voor de verkoop van de te bouwen appartementen op het terrein van het voormalige doveninstituut Effatha. De afmetingen van het gat waren 1,5 x 1,5 x 1,5 m. Geconstateerd is dat hier tot op een diepte van ongeveer 1 meter de grond was opgestort, gezien de vondsten (bijv. een rioolpijp en een kabel) vermoedelijk rond het midden van de 20^{ste} eeuw. Daaronder bleek een laag puin aanwezig. De samenstelling varieerde van bakstenen, bloempotten, tot kiezels en stukken beton. Daarnaast zijn er scherven gevonden van mogelijk nog een eeuw eerder. Op de diepte van 1 meter en meer bleken nog houtskool en botmateriaal aanwezig. Eindconclusie: in de moderne tijd is de bodem hier grondig verstoord en er zijn op deze plaats geen archeologica van enig belang (meer) aanwezig.

2. Begeleiding aanleg insteekhaven, Leidschendam

Medio februari 2005 heeft de AWLV op verzoek van de gemeente de graafwerkzaamheden voor een insteekhaven op het perceel Veursestraatweg 118 te Leidschendam gedeeltelijk begeleid. Uit een eerder onderzoek (mei 2004) wisten we dat op een afstand van ca. 15 m ten noorden van de Vlietoever het Kanaal van Corbulo in de ondergrond ligt. De te graven insteekhaven kreeg een lengte van 10 m en raakte de gracht dus net niet. Gezien de mogelijkheid dat ter plaatse van de insteekhaven een Romeinse weg heeft gelegen, dan wel dat er nog Romeinse resten in de bodem aanwezig waren, heeft de gemeente in de bouwvergunning aangegeven dat de graafwerkzaamheden onder archeologische begeleiding moesten worden uitgevoerd.

Op donderdag 3 februari heeft het aannemingsbedrijf (helaas) de beschoeiing van de Vliet verwijderd, wat uiteindelijk de waarneming bemoeilijkte. De eerste 2 m vanaf de Vlietoever waren niet interessant wegens de aanwezigheid van beschoeiings-ankers en de graafwerkzaamheden die hier in het verleden hebben plaatsgevonden. Op 4 februari is onder begeleiding van de AWLV de toplaag aan de noordkant van de insteekhaven laagsgewijs verwijderd. Op een diepte van 0,4 tot 0,7 m – maaiveld bevond zich een (zeer) sterk humeuze, licht zandige laag met diverse aardewerkscherven uit de 17^e en 18^e eeuw. Met een metaaldetector zijn drie duiten uit de 18^e eeuw gevonden. Interpretatie: gezien de aardewerkscherven en de munten gaat het hier om een ophooglaagje dat omstreeks 1800 is aangebracht. Deze laag bevindt zich naar verwachting ook in de andere tuinen parallel aan de Vliet.

3. Grote opgraving Forum Hadriani, Voorburg-West

Wie het regionale en zelfs landelijke nieuws een beetje heeft gevolgd, heeft het nauwelijks kunnen missen. Na jaren van voorbereiding (en opmerkelijk moeizame onderhandelingen van de projectontwikkelaar met de vele betrokken overheden en andere partijen) ging de opgraving per medio juni van start. De werkzaamheden zijn uiteindelijk een maand uitgelopen, tot ultimo september. Aan de opgraving namen ca. 15 leden van de AWLV als vrijwilliger deel, terwijl onze veldwerkleider voor BAAC hun inzet en die van een aantal – voor deze gelegenheid lid geworden – nieuwe leden coördineerde. De vondsten van de site bleken uitzonderlijk rijk (Romeinse wagenwielen, een bronsdepot, etc.) als ook van zeer aanzienlijk wetenschappelijk belang. Het wachten is nu op de basisrapportage van BAAC BV.

2. Historisch onderzoek

Dit jaar is voor het eerst sinds lange tijd geen historisch onderzoek uitgevoerd. Ook onderzoek ter voorbereiding van het veldwerk was dit jaar niet aan de orde.

3. Vondstverwerking

Ter ondersteuning van BAAC BV heeft de AWLV in de tweede helft van het jaar al zijn vondstverwerkingsactiviteiten geconcentreerd op het sorteren, inventariseren en ompakken van circa 2.000 à 3.000 kilo vondsten. Op de werkavonden waren – anders dan in de laatste jaren gebruikelijk leek te zijn geworden – vrijwel altijd ca. 7 tot 12 leden aanwezig.

Een deel van de in mei 2004 bij het Kanaal van Corbulo aangetroffen grondmonsters en organische monsters is in 2005 in het laboratorium onderzocht en hetzelfde geldt voor de in Park Leeuwenberg genomen monsters. De uitkomsten daarvan zijn in principe bekend, wetenschappelijk van groot belang, maar de interpretatie en publicatie van de beschikbare informatie laat nog op zich wachten tot in het tweede kwartaal van 2006.

4. Monumentenbescherming

Het beoogde monumentenbeleid van de gemeente moet nog altijd gestalte krijgen. Een archeologische inventarisatie inclusief waardering van alle gevoelige terreinen zal hiervan onderdeel uitmaken. Die waardering moet tot uitdrukking komen op een nieuwe Archeologische Monumentenkaart (AMK). De voormalige AWW werd uitgenodigd om deel te nemen aan het – inmiddels helaas vertraagd geraakte - project. Van de zijde der gemeente begrijpen wij dat er inmiddels een eerste interne discussienota is geschreven. M.b.t. het Damlaangebied zijn vanwege RAAP BV sinds 2004 al een inventarisatie en waardering beschikbaar.

Inmiddels hebben ook de provinciale autoriteiten een (op een andere kaartschaal uit te voeren) provinciale AMK op stapel staan. Het bestuur van de AWLV is daarbij zowel in 2004 als in 2005 intensief betrokken geweest.

Voor het overige dient de AWLV de ROB, de Provinciaal Archeoloog en het gemeentelijk apparaat gevraagd en ongevraagd van advies.

III. VOORLICHTING EN EDUCATIE

1. Gegeven lezingen en presentaties

1. 27 mei. : W. de Jonge, voor het Tuinhistorisch Genootschap Cascade, ca. 30 personen (“Forum Hadriani”)
2. 8 dec. : J. Hees, voor vereniging ‘De Kajuit’, ca. 20 personen (“Forum Hadriani”)
3. 16 dec. : W. de Jonge, voor een gemengd wetenschappelijk en amateur-archeologisch publiek op de zgn. ‘Romeinendag’ van de VU Amsterdam, ca. 300 personen (“Een West-Nederlandse stam van niks? Gedachten over de etnogenese van de Cananefaten”)

2. Interviews

Dit jaar geen.

3. Rondleidingen

27 mei, voor het Tuinhistorisch Genootschap Cascade, rondleiding Forum Hadriani, ca 30 personen.

4. Lessen aan scholen

Dit jaar geen.

5. Evenementen

1. Op Open monumentendag, 10 september bemande de AWLV de voor het bezoek opengestelde opgravingen van Forum Hadriani en regelde er bovendien Romeinse hapjes.
2. Leidschendam-Voorburg Leeft, 17 september. Enige leden van de AWLV verzorgden een stand met een presentatie.

6. Publicaties

Publicaties van de AWLV zelf

Dit jaar geen.

De Nieuwsbrief van de AWLV werd dit jaar eenmaal verspreid en dan met name elektronisch (per e-mail). Hiermee wordt een doelgroep bereikt die aanzienlijk ruimer is dan alleen de leden van de AWLV. Het aantal elektronisch verzonden exemplaren bedraagt ondertussen meer dan 200. Getuige de diverse publicaties blijkt de Nieuwsbrief een belangrijke bron voor de lokale pers.

Publicaties met betrokkenheid van de AWLV

De publiciteit had dit jaar uiteraard in hoge mate betrekking op de opgravingen ter plaatse van Forum Hadriani:

1. 16 mrt. Weekblad Leidschendam / Foreburghs Nieuwsblad. *Archeologische Werkgroep bezig met nieuw boek over Forum Hadriani.*
2. 13 apr. Haagsche Courant. *Romeinse vondsten uit Voorburg gezocht voor tentoonstelling*
3. 13 apr. Weekblad Leidschendam / Foreburghs Nieuwsblad. *Swaensteyn zoekt Romeinse vondsten.*
4. 14 apr. Voorburgse Courant. *Voorburgse Romeinse vondsten gezocht.*
5. 27 apr. Nieuwsblad Leidschendam/Voorburg. *Archeologische werkgroep kijkt terug op een druk jaar.*
6. 30 jun. Voorburgse Courant. *Op zoek naar geheimen van Forum Hadriani. Kans op een megavondst.*
7. 14 jul. Nieuwsblad Leidschendam/Voorburg. *Arentsburgh El Dorado voor archeologen.*
8. 18 aug. Voorburgse Courant. *Meer dan duizend kilo aan scherven.*
9. 15 sept. Het Voorburgse Krantje. *Record aantal deelnemers “Leidschendam-Voorburg Leeft”.*

10. 24 sept. Voorburgse Courant. *Expositie Romeins Voorburg in beeld.*
11. 26 nov. Algemeen Dagblad/Haagsche Courant. *Forum Hadriani. Fascinerende expositie over Romeinse stad.*
12. 1 dec. Het Voorburgse Krantje. *Lezing archeologische vondsten.*
13. dec. Grondig Bekeken (AWN afd. Lek- en Merwestreek), jrg. 20, nr. 4. *Forum Hadriani. De verloren stad. Voorburg – 26 november 2005 t/m 26 maart 2006.*
14. dec. Archeobrief (SNA) jrg. 9, nr. 4. *Forum Hadriani. De verloren stad.*
15. dec. Westerheem (AWN) jrg. 54, nr. 6. *Romeins Voorburg.*

IV. PROGRAMMA VAN ACTIVITEITEN IN 2006 - 2007

De volgende activiteiten genieten een bijzondere prioriteit:

1. De afronding van het publicatieproject m.b.t. het grote (publieksgerichte) boek over Forum Hadriani, vlak voor de zomer van 2006. Aan de nu bij uitgeverij Matrijs onderhanden publicatie is intensief meegewerkt en meegeschreven door ca. 30 personen, waaronder een tiental landelijk bekende beroepsarcheologen & wetenschappers en meerdere leden van de AWLV. Het project valt onder de verantwoordelijkheid van onze “dochter-stichting” die destijds het monument op Forum heeft ingericht, en wordt geleid door Wilco de Jonge.
2. De ontwikkeling van het gemeentelijk monumentenbeleid zal verder worden ondersteund, daar waar nodig en gewenst, door het verlenen van hand- en spandiensten aan het College van BenW en het gemeentelijk apparaat.
3. Het archeologisch veldwerk laat zich moeilijk van tevoren voorspellen, maar zal in de zomer 2005 in elk geval intensief zijn. Ter plaatse van het voormalige Effatha (Forum Hadriani) valt opnieuw een grootschalig onderzoek te verwachten. De uitgangspunten voor dit veldwerk zijn steeds:
 1. het verder uitbouwen van een professionele aanpak;
 2. het pro-actief optreden in de richting van het gemeentelijk apparaat en de potentiële bodemverstoorders;
 3. het onderhouden van een nauw contact met de Provinciaal Archeoloog en de ROB, en een uitbreiding en verdere explicitering van de werkafspraken over rol, taken en bevoegdheden van eenieder;
 4. vaker en meer concreet samenwerken met de beroepsmatig werkzame archeologen.